

สื่อสังคมออนไลน์กับการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

Social Media with News Report

พัชรภา เอื้ออมรวนิช *

(Patcharapa Euamornvanich)

บทคัดย่อ

อินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน การเกิดขึ้นของสื่อสังคมออนไลน์ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทต่อทุกภาคส่วน ไม่เว้นแม้แต่งานข่าว จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันผู้รับสารเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก มีการกดไลค์ กดแชร์ข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้สื่อมวลชนที่เป็นสื่อหลักต้องปรับตัวในการนำเสนอข่าวสารเพื่อแข่งขันกับสื่อสังคมออนไลน์ โดยสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นช่องทางหนึ่งในการหาประเด็นข่าวของสื่อมวลชน แต่สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวสารในมุมมองที่แตกต่าง โดยจุดเด่นของสื่อมวลชนคือ ความน่าเชื่อถือ การนำเสนอข่าวในเชิงลึก รวมถึงการเข้าถึงแหล่งข่าวที่ดีกว่าสื่อสังคมออนไลน์ หากสื่อมวลชนสามารถนำเสนอได้ในมุมมองที่น่าสนใจและดึงดูดผู้รับสารให้เลือกรับข่าวสารจากสื่อมวลชนได้ก็สามารถนำเสนอข่าวอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ยุคสื่อสังคมออนไลน์เฟื่องฟู

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์ การนำเสนอข่าว สื่อมวลชน

ABSTRACT

Internet has taken role of human life in present times. Social media has entered social in all sectors. Not even a news story. At present, Audiences receive news on social media, with the click of a button, sharing news. Media must adapt themselves to reporting the news to compete with social media. Social media is one of the source for media but the media should report the news in a different perspective. The strength of the media is reliability, In-depth news reporting, and access to sources better than social media. If the media can report it in an interesting way and engage audiences to receive news from the mass media, it can effectively deliver the news under social media era.

Keywords: Social Media, News Report, Press

Article history: Received 19 April 2018, Accepted 31 July 2018

*อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 10600

Lecturer, Faculty of Communication Arts Thonburi Rajabhat University 10600

Corresponding author: jojoe.pat@gmail.com

1. บทนำ

เมื่อกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น โดยส่วนใหญ่มักมองว่า สื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ในการคอยสอดส่อง ดูแล ตรวจสอบ รายงานเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้รับสารได้รับรู้อย่างทันทั่วทั้ง อีกทั้งสื่อมวลชนเป็นผู้มีหน้าที่ในการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting) ที่จะนำเสนอต่อสังคม กล่าวคือ สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่เป็นเสมือนสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) ที่คอยสอดส่องดูแล ติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังต้องทำหน้าที่เป็นนายทวารข่าวสาร (Gatekeeper) มีหน้าที่ในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง มีที่มาอย่างชัดเจน เป็นข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว และเลือกนำเสนอโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในปัจจุบันนั้น สื่อมวลชนถูกคาดหวังจากสังคมให้นำเสนอข่าวสารที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ โดยความคาดหวังของผู้รับสารนั้นไม่เพียงแต่จะคาดหวังให้สื่อมวลชนนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ให้การศึกษาเพียงเท่านั้น แต่ผู้รับสารยังคาดหวังให้สื่อมวลชนนำเสนอความบันเทิงอีกด้วย (Ravi, 2012 : 308) หากสื่อมวลชนให้ความสำคัญกับประเด็นหรือหัวข้อข่าวเรื่องใดๆ ก็จะมีส่วนทำให้ประชาชนได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาตามที่นำเสนอ โดยหน้าที่ของสื่อมวลชนในการกำหนดหัวข้อข่าว หรือการกำหนดวาระสารนั้น หมายถึงความสามารถของสื่อมวลชนในการเป็นผู้กำหนดประเด็นหรือหัวข้อหรือปัญหาต่างๆ ในสังคมให้ประชาชนผู้รับข่าวสารโดยทั่วไปได้ทราบและเห็นความสำคัญ จากการเสนอหรือไม่เสนอข่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสื่อมวลชนมีส่วนทำให้สาธารณชนเห็นคล้อยตามกันว่าเรื่องนั้นเป็นหัวข้อหรือประเด็นที่มีความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญ จะนำมาคิดพิจารณาหรืออภิปรายพูดคุยกัน (กฤติยา รุจิโชค, 2553 : 34) ซึ่งในการทำงานของสื่อมวลชนที่ต้องมีการเลือกเรื่อง หรือประเด็นในการนำเสนอข่าว ทำให้สื่อมีบทบาทในการเป็นผู้กำหนดกรอบของเรื่องราวที่นำเสนอ และประเด็นในการโต้แย้งแสดงเหตุผลของสังคม สื่อมวลชนจึงถูกมองว่าเป็นผู้ที่มีหน้าที่กำหนดประเด็นให้แก่สังคม (Agenda Setting) เรื่องใดที่สื่อนำมาเผยแพร่มากก็มีน้ำหนักมาก และกลายเป็นประเด็นใหญ่ในสังคม (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2550 : 12) โดยการคัดเลือกข่าวสารของสื่อมวลชนเพื่อนำเสนอานั้น สื่อมวลชนจะให้ความสำคัญกับความเป็นจริง โดยผู้รับสารจะไม่ได้รับข้อมูลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องรับรู้ถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่สื่อมวลชนนำเสนอด้วย

แต่ในยุคปัจจุบันการกำหนดวาระข่าวสารไม่ได้เป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนเพียงเท่านั้น เนื่องจากโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคข่าวสารไร้พรมแดนที่การสื่อสารได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปอย่างมากตามพัฒนาการของเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตได้ก้าวเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันกับผู้คนในสังคมเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน โดยอินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้คนสามารถค้นคว้าหาข้อมูล รวมถึงแลกเปลี่ยน ส่งผ่านข้อมูลข่าวสารต่างๆ ถึงกันได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้คนที่อยู่ห่างไกลกันสามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกมากกว่าในอดีต จากข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2559 (Thailand Internet User Profile 2016) โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงไอซีที (2559) พบว่าจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตในภาพรวมทั้งผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่และคอมพิวเตอร์ โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 45 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือคิดเป็นระยะเวลาการใช้งานเฉลี่ย 6.4 ชั่วโมงต่อวัน และเมื่อพิจารณาจากความถี่ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์แต่ละประเภท พบว่า เฟซบุ๊กเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการใช้งานบ่อยที่สุด ซึ่งสาเหตุ

สำคัญที่ทำให้สื่อสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมขึ้นเรื่อยๆ มาจากการใช้งานที่ง่าย เข้าถึงกลุ่มคนได้รวดเร็ว มีการแสดงความคิดเห็นไปมา และสื่อที่นำมาแบ่งปันมีลักษณะหลากหลาย (พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์, 2554 อ้างถึงใน ณพล ผลากรกุล และบุหงา ชัยสุวรรณ, 2559 : 20)

เห็นได้ว่าอินเทอร์เน็ตได้ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อสังคมในปัจจุบันในทุกภาคส่วน ไม่เว้นแม้แต่งานข่าว ซึ่งส่งผลให้รูปแบบการนำเสนอข่าวสารมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น การเกิดขึ้นของสื่อสังคมออนไลน์ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทต่อผู้ส่งสารอย่างสื่อมวลชน รวมถึงผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไปอย่างชัดเจน โดยสื่อสังคมออนไลน์ได้ทำให้พฤติกรรมการส่งสารของสื่อมวลชน รวมถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป เห็นได้ชัดเจนจากการที่ผู้คนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารจากการเปิดรับข่าวผ่านสื่อดั้งเดิมอย่างโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ แปรเปลี่ยนเป็นการเปิดรับข่าวสารต่างๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสื่อมวลชนเองก็ให้ความสำคัญกับข่าวสารที่ถูกนำเสนอโดยสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้การกำหนดวาระข่าวสารไม่ใช่เป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนแต่เพียงเท่านั้น แต่สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้กำหนดวาระข่าวสารร่วมกับสื่อมวลชนในบางประเด็นอีกด้วย โดยนักวิชาการได้ให้นิยามของคำว่า สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ไว้ดังนี้

Williamson (2013: 9) ให้ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์ไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่อยู่บนเครือข่ายของระบบอินเทอร์เน็ตที่ช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าถึง แลกเปลี่ยน ส่งต่อเนื้อหา และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทั้งในเรื่องส่วนบุคคล ภาครัฐกิจ หรือภาคส่วนต่างๆ โดยมีลักษณะการทำงาน 2 ทาง คือ การสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ เพิ่มเติมเนื้อหาต่างๆ

Newman (2009 อ้างถึงใน สกุลศรี ศรีสารคาม, 2557: 11) อธิบายไว้ว่า สื่อสังคมเป็นพลังของการสื่อสารแบบเครือข่ายที่ทำให้คนสามารถแสดงความคิดเห็น ส่งข้อมูลได้อย่างอิสระและก้าวข้ามข้อจำกัดของสื่อดั้งเดิม

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป) ได้ให้ความหมายของคำว่า สื่อสังคมออนไลน์ ไว้ว่า ช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใดๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้สามารถสื่อสารเนื้อหา อาทิ twitter.com, facebook.com, youtube.com, weblog ต่างๆ

พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์ (2554 : 99) ให้ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์ไว้ว่าสื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสารซึ่งอยู่ในรูปแบบต่างๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยกันเอง ซึ่งสามารถแบ่งสื่อสังคมออนไลน์ ออกเป็นประเภทต่างๆ ที่ใช้กันบ่อยๆ คือ บล็อก (Blogging) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and Microblogging) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media Sharing)

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (2553 อ้างถึงใน วัฒน ภูวทิศ, 2554 : 167) ให้ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์ ไว้ว่าสื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกัน เครือข่ายทางสังคม (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใดๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต

จากนิยามข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ คือ สื่อดิจิทัลที่ใช้ในการสื่อสารสร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลในสังคม โดยผู้คนในสังคมสามารถเข้าถึง เปิดรับ ได้ตอบ และเลือกแบ่งปันข้อมูลต่างๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างอิสระ โดยสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายประเภท (Kaplan & Haenlein, 2012 : 101 ; Taprial & Kanwar, 2012 : 30 ; มานะ ตริยาภิวัฒน์, 2553) ไม่ว่าจะเป็น

1. Collaborative projects เช่น Wikipedia
2. Blogs เช่น Oknation
3. Microblogs เช่น Twitter
4. Content Community เช่น Youtube
5. Social Networking Sites เช่น Facebook
6. Virtual Game Worlds เช่น World of Warcraft
7. Virtual Social Worlds เช่น Second Life

2. สื่อสังคมออนไลน์กับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน

การนำเสนอข่าวสารถือเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนมาช้านาน โดยข่าว คือ สิ่งที่ถูกตัดสินว่าเหมาะสมในการนำเสนอจากสื่อมวลชน ซึ่งมีใช้การรายงานเพียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ข่าวจะต้องเป็นเรื่องราวที่มีการรายงานให้เรารู้ สารสำคัญของข่าวต้องเป็นรายงานของเหตุการณ์และ / หรือสถานการณ์ที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเห็นพ้องกันว่าสำคัญและน่าสนใจพอที่ประชาชนควรหรือต้องรับรู้เหตุการณ์หรือเรื่องราว นั้นๆ ตามหลักการประเมินคุณค่าข่าว (มาลี บุญศิริพันธ์, 2556 : 121 ; Harrison, 2006 : 16) โดยการคัดเลือกเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งมานำเสนอเป็นข่าวส่งไปยังผู้รับสารนั้น สื่อมวลชนจะต้องมีการกลั่นกรองข่าวสารก่อนนำเสนอเสมอ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของข่าวที่จะทำให้ข่าวที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อออกไปยังผู้รับข่าวสารนั้นเป็นข่าวที่มีคุณภาพ สะท้อนความเป็นกลางของการรายงานข่าวที่ดี ซึ่งบทบาทหน้าที่หลักในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่มีคุณภาพ (รอส ไฮเวิร์ด, 2552 : 13-14) คือ การรายงานข่าวต้องมีข้อมูลที่มีความถูกต้องครบถ้วน มีความสมดุล และสื่อต้องมีความรับผิดชอบใช้วิธีการที่ซื่อสัตย์ในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าว

แต่เมื่อโลกเปลี่ยนมีพัฒนาการของเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้น ทำให้ช่องทางในการนำเสนอข่าวมีหลากหลายมากขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นช่องทางใหม่ของการนำเสนอข่าวสารที่ก้าวเข้ามามีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวในปัจจุบัน รูปแบบการทำงานของผู้สื่อข่าวต้องทำงานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับผู้รับข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริโภคสื่อผ่านสังคมออนไลน์กันมากขึ้น (ณัฐชดา วัฒนาชัยพล, 2560 : 69) ผู้รับสารสามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบ แสดงความคิดเห็นที่มีต่อข่าวต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น มีข้อมูลข่าวสารจำนวนมากเกิดขึ้นในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่สามารถระบุตัวตนที่มาที่ชัดเจนของผู้นำเสนอข่าวนั้นๆ ข่าวในสื่อสังคมออนไลน์เป็นทั้งข่าวจริง ข่าวลือ และข่าวลวง แต่กลับได้รับความสนใจจากผู้รับสารในปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2559) เผยผลสำรวจพฤติกรรมกรับข่าวสารและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชน ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2559 ในเขต

กรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่า พฤติกรรมการในการรับข่าวสารของประชาชนนั้นได้ให้ความสำคัญกับการรับข่าวสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด โดยผลการสำรวจดังกล่าวสะท้อนอย่างชัดเจนถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงไปของคนในสังคม ส่งผลให้ สื่อมวลชนที่เป็นสื่อหลักต้องมีการพัฒนาทักษะในการนำเสนอข่าวสาร และปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและปรับรูปแบบการนำเสนอข่าวให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับสารในยุคที่สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามาหลอมรวมเป็นช่องทางหนึ่งในการเปิดรับข่าวสารของผู้รับสารในยุคปัจจุบัน

ความท้าทายของสื่อมวลชนภายใต้ยุคสื่อสังคมออนไลน์เพื่อง่ายต่อการนำเสนอข่าวอย่างไรให้ไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวลือ ข่าวลวง และนำเสนอข่าวให้มีความแตกต่างจากเนื้อหาข่าวในสื่อสังคมออนไลน์ที่ปัจจุบันกลายเป็นแหล่งรวมข้อมูลข่าวสาร มีเรื่องราวข่าวสารต่างๆ มากมายที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก หรือทวิตเตอร์ (Alejandro, 2010 : 9) โดยข่าวบางข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์กลับมีอิทธิพลต่อสังคมมากกว่าการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนผ่านสื่อดั้งเดิม เช่น ปรากฏการณ์คดีเบรียฆ่าหั่นศพ ศติลุงวิระ เหตุการณ์วางระเบิดบริเวณศาลพระพรหม แยกราชประสงค์ หรือคดีฆ่ายกรั้ว 8 ศพที่จังหวัดกระบี่ โดยมีผู้รับสารเปิดรับข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างล้นหลาม มีการกดติดตาม กดไลค์ กดแชร์ข่าว และมีการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในข่าวดังกล่าวเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเพจที่ไม่ใช่เพจข่าวหลักหลายเพจ อาทิ เพจอีจัน เพจอีเจียบ เลียบด่วน เพจ CSI LA ต่างก็มีการนำเสนอข่าวดังกล่าวอย่างรวดเร็วชนิดที่เรียกว่าเกาะติดแบบนาทีต่อนาที และมีผู้ให้ความสนใจติดตามเป็นจำนวนมาก

เมื่อเพจที่ไม่ใช่เพจข่าวหลักเข้ามามีอิทธิพลเสมือนเป็นสื่อมวลชน มีบทบาทชัดเจนในการนำเสนอข่าวสาร และผู้คนในสังคมให้ความสนใจเปิดรับข่าวสารผ่านเพจต่างๆ แทนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อหลัก จนเพจต่างๆ ได้รับความนิยมจนแปรเปลี่ยนกลายเป็นช่องทางหลักในการเปิดรับข่าวสารของผู้คนในสังคม สะท้อนให้เห็นว่า สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลเหนือสื่อดั้งเดิมในสังคมที่อุดมไปด้วยข่าวสาร เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย ผู้รับสารสามารถเลือกรับได้ตามความต้องการของตนเอง มีความรวดเร็ว สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สื่อสารโดยผู้รับข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเสรี นอกจากนี้ เนื้อหาที่นำเสนอในสื่อสังคมออนไลน์ยังมีอายุยืนยาวและสามารถนำเสนอข่าวสารได้ตลอดเวลา (Taprial & Kanwar, 2012 : 29) แต่ข่าวสารที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ก็ไม่ได้เป็นข่าวที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือของข้อมูลเสมอไป เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ไม่มีนายทวารข่าวสารที่ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนนำเสนอ

ข่าวจริง ข่าวลวง ข่าวลือ เกิดขึ้นมากมายในสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน ผู้รับสารมีการเปิดรับข่าวสาร กดไลค์ กดแชร์ข่าว โดยขาดการตรวจสอบข้อมูลจนบางข่าวลือ ข่าวลวงบางข่าวกลับกลายเป็นกระแสสังคมที่มีผู้รับสารให้ความสนใจและมีการแชร์ต่อๆ กันไปอย่างแพร่หลายโดยขาดการรู้เท่าทันสื่อ นอกจากนี้สื่อมวลชนในปัจจุบันก็มีการหยิบยกเอาประเด็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์มานำเสนอ ในบางรายการข่าวของบางสถานีมีช่วงข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์โดยมีการนำคลิปที่มีคนแชร์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มานำเสนอ เห็นได้จากหลายๆ ข่าวที่มีการนำเสนอผ่านสื่อหลัก แต่กลับพบว่า สื่อมวลชนหยิบเอาข้อมูลข่าวสารที่ได้จากสื่อสังคมออนไลน์มานำเสนอ เพียงเพื่อให้เกิดความรวดเร็วแข่งขันกับสื่อสังคมออนไลน์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้รับสารให้เลือกรับ

ข่าวสารจากสื่อของตน แต่กลับมองข้ามการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวอย่างละเอียด (พัชรภา เอื้ออมรรณิข, 2561 : 92) จนในบางครั้งสื่อมวลชนก็ตกเป็นเหยื่อของข่าวลือ และข่าวลวงจากสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้เกิดการนำเสนอข่าวสารที่ผิดพลาดเพราะสื่อมวลชนขาดการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนนำเสนอ ซึ่งเราสามารถเห็นสื่อมวลชนออกมาขอโทษขอโพยถึงการนำเสนอข่าวที่ผิดพลาดอยู่บ่อยครั้งส่งผลให้ความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชนซึ่งเป็นสื่อหลักลดลง และมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงการทำงานภายใต้บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนอยู่เสมอ

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะเข้ามามีบทบาทต่อวงการข่าวในปัจจุบัน แต่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2559) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการรับข่าวสารและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชน ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2559 ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผลการสำรวจพบว่า แม้พฤติกรรมในการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนจะเปลี่ยนแปลงไป โดยมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการอ่านข่าวสารมากขึ้น แต่ในด้านความเชื่อมั่นนั้น ประชาชนยังให้ความเชื่อถือในสื่อกระแสหลัก โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่ประชาชนมีความเชื่อว่าจะนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีหลากหลายแง่มุม หลายด้านให้แก่ประชาชน ซึ่งผลการสำรวจนี้สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้รับสารยังให้ความสำคัญกับการเปิดรับข่าวสารและให้ความเชื่อมั่นกับข่าวสารในสื่อกระแสหลักอยู่

หากมองในมุมกลับกันแล้ว การก้าวเข้ามาของสื่อสังคมออนไลน์นั้นก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดีสำหรับสื่อมวลชนที่เป็นสื่อหลักเสมอไป สื่อสังคมออนไลน์มีประโยชน์ต่อสื่อมวลชนในหลายๆ ด้าน ทั้งการเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ทั้งการกำหนดประเด็นเพื่อนำเสนอข่าวสาร ไม่ใช่เรื่องผิด หรือเสียขายใดๆ หากสื่อมวลชนที่เป็นสื่อหลักจะเลือกหยิบยกเอาข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์มาเลือกนำเสนอในสื่อของตน แต่สิ่งที่สื่อมวลชนสามารถทำให้การนำเสนอข่าวสารของตนเองมีความน่าสนใจ โดยไม่จำเป็นต้องวิ่งตามกระแสข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ คือ สื่อมวลชนเองต้องมีการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์ โดยเลือกนำเสนอข่าวสารในมุมมองที่แตกต่างจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้จุดเด่นในเรื่องความน่าเชื่อถือของผู้รับสารที่มีความเชื่อมั่นต่อข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนมากกว่าข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้สื่อมวลชนยังสามารถนำเสนอข่าวสารในรูปแบบที่สื่อสังคมออนไลน์ไม่สามารถทำได้ คือ การนำเสนอข่าวสารในเชิงลึก เนื่องจากสื่อมวลชนมีตัวตนต้นสังกัดที่ชัดเจน มีแหล่งข่าวที่สามารถเข้าถึงได้ดีกว่าสื่อสังคมออนไลน์ และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในเชิงลึกได้มากกว่าสื่อสังคมออนไลน์ โดยสื่อมวลชนซึ่งเป็นสื่อหลักนั้นมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบข่าวสารข้อเท็จจริงให้ถูกต้องและรอบด้านก่อนการนำเสนอ สื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องพัฒนาทักษะในการนำเสนอข่าวสารให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ต้องมีการปรับตัวทำงานหนักขึ้นในการตรวจสอบและค้นหาข้อเท็จจริงก่อนการนำเสนอข่าวสารนั้นด้วยความรอบคอบและไม่คิดถึงแต่ความรวดเร็วในการนำเสนอเท่านั้น มีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอให้มีความแตกต่างจากสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งการตรวจสอบข่าวสารจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้หลายแหล่ง หากมีข้อมูลที่ตรงกันแล้ว สื่อมวลชนก็สามารถนำเสนอข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานบทบาทการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ดี และสามารถแข่งขันกับสื่อสังคมออนไลน์ได้

3. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทความนี้แสดงให้เห็นถึงการก้าวเข้ามามีบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์กับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน โดยการเปิดรับข่าวสารของผู้คนในยุคปัจจุบันมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของเทคโนโลยี เห็นได้ชัดเจนจากสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปัจจุบันที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่เป็นสื่อดั้งเดิมก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับสารที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ทั้งนี้การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนก็ยังคงคำนึงถึงความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลข่าวสาร ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนในปัจจุบันต้องมีการแข่งขันกันนำเสนอข่าวเพื่อให้มีความรวดเร็วเพื่อแข่งขันกับสื่อสังคมออนไลน์ แต่จุดเด่นของสื่อมวลชนที่สื่อสังคมออนไลน์ไม่สามารถทำได้ คือ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอข่าวในเชิงลึก และการเข้าถึงแหล่งข่าว หากสื่อมวลชนใช้จุดเด่นของตนเองให้เป็นประโยชน์ในการนำเสนอข่าวสาร แน่แน่นอนว่าผู้รับสารย่อมต้องการเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนเป็นหลัก ถึงแม้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะเข้ามามีบทบาทต่อสังคมมากเพียงใดก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา รุจิโชค. (2553). กระบวนการทำข่าวของนักข่าวสำนักข่าวต่างประเทศในประเทศไทยต่อกรณีวิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2552-2553. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณพล ผลากรกุล และบุหงา ชัยสุวรรณ.(2559). ผลกระทบจากโฆษณาบนเฟซบุ๊ก และแนวทางการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาบนเฟซบุ๊ก. *Journal of Communication and Management NIDA*. 2(1) : 18-42.
- ณัฐชดา วัฒนาชัยพล. (2560). สื่อใหม่กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสื่อข่าว. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 7(1) : 63-71.
- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2554). สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. *วารสารนักบริหาร*. 31(4) : 99-103.
- พัชรภา เอื้ออมรรณิข. (2561). รายงานการวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในยุคข่าวสารไร้พรมแดน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2559). *คณะนิเทศฯ ม.หอการค้าไทย เปิดผลวิจัยพฤติกรรมการรับข่าวสารและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชน*. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2560 จาก http://www.utcc.ac.th/index.php/th/news/Prnews_detail/6005.
- มานะ ตีรยาภิวัฒน์. (2553). *นักข่าวกับ Social Media*. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2560, จาก http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1683%3A-socialmedia-&catid=46%3AAcademic&Itemid=7.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2556). *วารสารศาสตร์เบื้องต้น : ปรัชญา และแนวคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วัฒนีย์ ภูวทิศ.(2554). การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์และผลกระทบเชิงจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสารของผู้สื่อข่าว. **วารสารนักบริหาร**. 31(3) : 166-173.
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2557). **จริยธรรมการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคมในกระบวนการสื่อข่าวของสื่อไทยในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ : สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2559). **ETDA เผยพฤติกรรมผู้ใช้นี้ปี 59 ชี้อินเทอร์เน็ตใหม่มาแรง ชงรัฐ-เอกชน จับตา 3G/4G ยังต้องปรับปรุง**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2560, จาก<https://www.etda.or.th/content/thailand-internet-user-profile-2016-conference.html>.
- องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป). **แนวปฏิบัติการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในกิจการของ ส.ส.ท.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2560, จาก <http://org.thaipbs.or.th/announce/ethics>.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2550). **สื่อสารมวลชนเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โฮเวิร์ด, รอส. (2551). **การสื่อข่าวที่ไหวรู้ต่อความขัดแย้ง**. (แปลโดย วลัยลักษณ์มล จ่างมมล). คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Alejandro, J. (2010). **Journalism in The Age of Social Media**. Reuters Institute Fellowship Paper. University of Oxford.
- Harrison, J. (2006). **News**. London: Routledge.
- Kaplan, A. M., and Haenlein, M. (2012). Social media: back to the roots and back to the future. **Journal of Systems and Information Technology**. 14(2) : 101-104
- Ravi, B.K. (2012). Media and Social Responsibility : A Critical Prespective with Special Referance to Television. **Academic Research International**. 2 (1) : 306-325.
- Taprial, V. & Kanwar, P. (2012). **Understanding Social Media**. Retrieved July 17, 2017, from http://www.carmichaelcentre.ie/sites/default/files/understanding-social-media_0_0.pdf.
- Williamson, A. (2013). **Social Media Guidelines for Parliaments**. Retrieved July 16, 2017, from <http://www.ipu.org/PDF/publications/SMG2013EN.pdf>.